

**25 år
vuotta**

**KIMITOÖNS
MUSIKFESTSPEL
KEMIÖNSAAREN
MUSIIKKIJUHLAT**

10.-16.7.2023

TISDAG - TIISTAI | 1.7.2023

3. ÖPPNINGSKONSERT - AVAJAISKONSERTTI
19:00 Kimito kyrka - Kemiön kirkko

35 €

Jyväskylä Sinfonia
Kaapo Ijas, dirigent - kapellimestari
Helena Juntunen, sopran - sopraano

Richard Wagner
(1813–1883)

Siegfried-idyll
Siegfried-idylli (1870)

Allegro molto
Andante
Allegro

Richard Wagner

Wesendonck Lieder (1857–58)

Der Engel
Stehe still
Im Treibhaus
Schmerzen
Träume

Paus med kaffeservering - Väliajalla kahvitarjoilu

W. A. Mozart
(1756–1791)

Symfoni nr 40 C-dur
Sinfonia nro 41 C-duuri KV 551 "Jupiter"

Allegro vivace
Andante cantabile
Menuetto: Allegretto
Molto allegro

Uppskattad längd - Arvioitu kesto 2 h

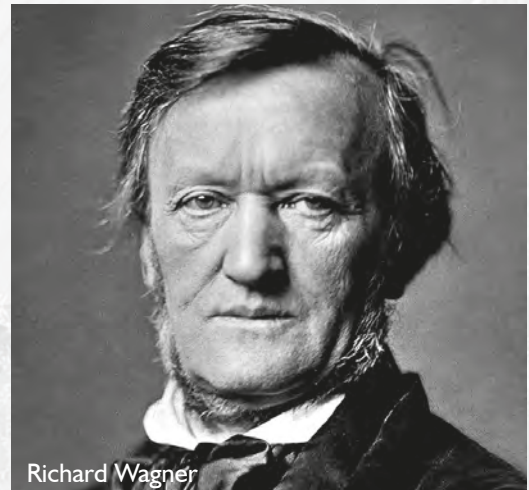

Cosima, Siegfried, Richard Wagner

Richard Wagners liv var i nästan alla tänkbara avseenden stormigt och konfliktfyllt. Detta gällde också hans relationer till kvinnor; äktenskap och otrohet, förälskelser och skandaler följde i hans väg ända fram till 1860-talet, då han blev förälskad i Franz Liszts dotter Cosima (som redan var gift och hade barn med pianisten Hans von Bülow). Hon födde ytterligare tre barn med Wagner som far innan hon kunde skilja sig och göra deras relation officiell. Sonen Siegfried föddes i juni 1869 och ett år senare kunde paret äntligen gifta sig. Wagner ville högtidlighålla detta genom att i hemlighet komponera ett verk till sin nyblivna hustrus ära. Resultatet var *Siegfried Idyll* för liten orkester, som på hennes födelsedag vid jul 1870 framfördes på verandan till parets villa i Tribschen nära Luzern, som en överraskning, av en grupp musiker ur Zürichs Tonhalle-orkester.

Drygt 20 år tidigare hade Wagner och den dåvarande hustrun Minna varit tvungna att fly från Dresden i efterdyningarna efter upproret år 1848–49 och under det följande decenniet vistades paret i Zürich, där de blev bekanta med den förmögne köpmannen Otto Wesendonck och hans förtjusande hustru Mathilde. Under en kortare tid hyrde Wagners också en stuga på Wesendoncks ägor och under den tiden blev hans förälskelse i Mathilde akut. Hans inspiration hade åter börjat flöda och han arbetade på librettot till *Tristan och Isolde*, framsteg som han presenterade för den litterärt sinnade Mathilde. Hon skrev i sin tur dikter i samma anda, vilka Wagner tonsatte. Efterhand blev den här romansen uppenbar för Minna,

Richard Wagners elämä oli joka suhteessa myrskyisä ja konfliktien täyttämä. Samaa voidaan sanoa hänen suhteistaan naisiin; avioituminen ja uskottomuus, rakastumiset ja skandaalit seurasivat häntä ainakin 1860-luvulle asti, kunnes hän rakastui Franz Lisztin tyttäreeseen Cosimaan. Hän tosin oli jo naimisissa pianisti Hans von Bülowin kanssa ja heillä oli yhteinen lapsi. Cosima sai Wagnersin kanssa vielä kolme lasta, ennen kuin sai luvan erota ja solmia uuden liiton. Heidän poikansa Siegfried syntyi kesäkuussa 1869 ja seuraavana vuonna pariskunta avioitui. Wagner halusi juhlistaa tätä kaikkea säveltämällä salaa teoksen uuden vaimonsa kunniaksi. Lopputuloksena oli orkesteriteos *Siegfried-Idylli*, jonka joukko muusikoita Zürichin Tonhalle-orkesterista esitti pariskunnan Tribschenin huvilan verannalla, Cosiman syntymäpäiväyllätyksenä joulupäivänä 1870.

Richard Wagner

Suunnilleen 20 vuotta aikaisemmin Wagner ja hänen silloinen vaimonsa Minna olivat joutuneet pakenemaan Dresdenistä vuosien 1848–49 vallankumouksen jälkimainingeissa. He etsivät suojaa Zürichistä, missä he majailivat seuraavat kymmenisen vuotta. Siellä he tutustuivat myös rikkaaseen kauppiaseen Otto Wesendonckiin ja tämän ihastuttavaan vaimoon Mathildeen. Lyhyen ajan Wagnerit vuokrasivat mökkiä Wesendonckien tilan mailla, ja tänä aikana Wagner rakastui Mathildeen. Hänen inspiraationsa oli alkanut taas virrata ja hän oli ahkerasti *Tristan ja Isolden*

som flyttade hem till Dresden och Wagners tillvaro i Zürich blev ohållbar. Han tog sin tillflykt till Venedig och relationen med Minna läkte aldrig. Sångerna till Mathildes texter publicerades som 5 dikter för damröst, men utan namngiven textförfattare. Mathilde Wesendoncks andel i sångerna blev bekant först efter hennes död år 1902.

Mathilde Wesendonck

Wolfgang Amadeus Mozarts tragiskt förtida död och de sista årens ekonomiska trångmål har blivit stort uppmärksammade delar i berättelsen om tonsättaren. Inte minst har Miloš Formans film *Amadeus* cementerat bilden av det rumlande och självdestruktiva geniets väg mot graven. Den verkliga bilden är givetvis betydligt mera nyanserad, börjande med den samhällliga situationen i Wien i slutet av 1780-talet. År 1788 hade kejsardömet, på grund av sin allians med Ryssland, dragits in i ett krig mot det ottomanska riket. På hemmaplan märktes detta bland annat i form av en djupnande ekonomisk kris som naturligtvis slog hårt också mot konstnärerna.

Mozarts skapande hade också under hela decenniet genomgått en förändring i riktning mot en ökande komplexitet och sofistikerad, vars baksida var att musiken blev svårare att marknadsföra. Det finns flera exempel på att förläggare helt sonika vägrat att publicera redan avtalade verk då det bedömdes att Mozart gjort dem alltför svårtillgängliga.

libretton kimpussa, näyttäen päivittäin edistymisensä kirjallisuuteen suuntautuneelle Mathildelle. Tämä vuorostaan kirjoitti samassa hengessä runoja, joihin Wagner sävelsi musiikkia. Väistämättä tämä romanssi paljastui ajan myötä Minnalle, joka lähti kotiin Dresdeniin. Wagnerin olo Zürichissä muuttui kovin epämukavaksi ja hän muutti Venetsiaan. Liitto Minnan kanssa ei koskaan tullut tämän jälkeen ennalleen. Laulut Mathilden teksteihin julkaistiin myöhemmin otsikolla Viisi runoa naisäänelle, mutta ilman viittausta runoilijan henkilöisyyteen. Mathilde Wesendonckin rooli laulujen synnyssä paljastui vasta tämän kuoltua vuonna 1902.

Wolfgang Amadeus Mozartin traaginen ennenaikainen kuolema ja viimeisten elinvuosien taloudelliset vaikeudet ovat tulleet hyvin keskeiseksi osaksi hänen elämäntarinaansa. Tärkeänä tekijänä tässä on ollut myös Miloš Formanin elokuva *Amadeus*, joka juurrutti yleisöön kuvan railakkaasta ja itsetuhoisesta nerosta vauhdikkaalla matkallaan hautaan. Todellinen kuva on luonnollisesti tätä moniulotteisempi alkaen Wienin yhteiskunnallisesta tilasta 1780-luvun lopussa. Vuonna 1788 keisarikunta oli Venäjän liittolaisena joutunut sotaan Ottomaanien valtakunnan kanssa ja tämä tuntui kotirintamalla etenkin syvenevänä talouskriisinä, joka tietysti iski ankarasti myös taiteilijoihin.

Wolfgang Amadeus Mozart

Koko vuosikymmenen ajan Mozartin säveltämisessä oli tapahtunut kehitystä kohti yhä syvenevää kompleksisuutta ja teknistä hie-

Sommaren 1788 arbetade Mozart under sex veckor intensivt med en serie om tre symfonier, avsedda för ett konsertframförande, som något skulle underlätta den finansiella situationen. Det råder dock delade meningar bland historikerna huruvida den här konserten någonsin ägde rum och dessa, de sista symfonier han skrev, förblev också opublicerade under Mozarts livstid.

Den sista av de tre – vissa forskare betraktar rentav de tre som en enhetlig cykel – är den storslagna *C-dursymfonin, nr 41*, som senare har fått smeknamnet *Jupiter* i erkänsla för dess "gudomliga perfektion". I musiken finns inga spår av de "svarta tankar" som Mozart sade sig omges av. I stället får vi njuta av en inledning med all den inbjudande atmosfären i en operauvertyr, en innerlig andantesats, en harmoniskt överraskande menuett och en finalsats som känns som en kulmination på Mozarts hela symfoniska produktion med sitt hisnande tematiska och kontrapunktiska raffinemang.

nostuneisuutta, jonka käänöpuolena oli uuden musiikin vaikeampi markkinointi. Tästä löytyy useita esimerkkejä, kuinka kustantajat yksinkertaisesti kieltäytyivät julkaisemasta jo sovittuja teostilauksia, koska Mozartin katsottiin tehneen niistä liian vaikeatajuisia.

Kesällä 1788 Mozart vietti noin kuusi viikkoa säveltäen kiihkeästi kolmen sinfonian sarjaa, jonka tarkoituksena oli lievittää säveltäjän taloudellisia huolia. Ei ole kuitenkaan täysin selvää, toteutettiin kantaesitykset koskaan suunnitellusti. Nämä hänen viimeisiksi jääneet sinfoniensa jäivät myös julkaisematta Mozartin elinaikana.

Sarjan viimeinen – jotkut tutkija pitävät jopa kolmen sinfonian sarjaa yhtenäisenä sarjana – on *C-duuri-sinfonia, nro 41*, joka on sittemmin saanut lempinimen *Jupiter* osoituksena sen "jumalaisesta täydellisyydestä". Musiikki ei anna mitään merkkejä niistä "mustista ajatuksista", joista Mozart oli kertonut kärsivänsä. Sen sijaan kuulija saa nauttia johdannosta, jossa on ooppera-alkusoiton mukaansatempaavuutta, sydämellisestä andante-osasta, harmonisesti yllättävästä menuetista ja finaali-osasta, joka tuntuu olevan Mozartin koko sinfoniatuotannon huipentuma ja yhteenvehto, temaattisesti rikas ja kontrapunktisesti tavattoman hienostunut.

